



การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับ
ท่านไคสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975–2010

THE CONSTRUCTION OF REMEMBRANCE
OF KYSONE PHOMVIHANE DURING 1975–2010 A.D.

กิตติศักดิ์ ชินแสง เขียน



สนับสนุนทุนวิจัยและจัดพิมพ์โดย ศูนย์วิจัยพหุศาสตร์สังคมลุ่มน้ำโขง

การสร้างความจริงเกี่ยวกับ

ท่านโกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975–2010

ผู้เขียน กิตติศักดิ์ ชินแสง

บรรณาธิการ รศ. ดร. ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ และ ดร. แก้วตา จันทรานุสรณ์

สนับสนุนทุนวิจัยและจัดพิมพ์โดย

ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40002
โทรศัพท์ / โทรสาร 0 4320 3215
E-mail: plurality@kku.ac.th,
Website: www.plurlity.net

ข้อมูลทางบรรณานุกรม :

กิตติศักดิ์ ชินแสง. 2558. การสร้างความจริงเกี่ยวกับ ท่านโกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975-2010. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บรรณาธิการบริหาร ผศ. ดร. กীরติพร จูตะวีริยะ

ฝ่ายดำเนินการ ณัฐริตา คงเจริญกุล

กฤติยา กองเกิด

ปกและรูปเล่ม นิตยา กินบุญ

ประภัสสร จันทักลาน

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2558

จำนวน 800 เล่ม

ราคา 240 บาท

พิมพ์ที่ หจก. โรงพิมพ์คลังน่านาวิทยา 043-328589-91

ISBN 978-616-223-549-8

ค

ำนำบรรณาธิการ

หากพิจารณางานวิจัยเกี่ยวกับผู้นำของลาวจะพบว่าไม่มากนัก บุคคลที่ได้รับการศึกษามากที่สุดในระบอบกษัตริย์ของลาวก็คือเจ้าอนุวงศ์ งานที่ศึกษาเจาะลึกเจ้าอนุวงศ์ที่เด่นมากในลาวก็คือ งานของมะยูรี เหง้าสีว์ฒัน และเผยแพร่ เหง้าสีว์ฒัน ส่วนในไทยที่พิมพ์เผยแพร่ล่าสุดก็มี งานของสุเจน กรรพฤทธิ์ สำหรับงานเจ้าอนุวงศ์ที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยพบว่ามีจำนวนมาก ดังเช่น งานของพรรณษา สิ้นส่วสดี นงลักษณ์ ลឹ้มศิริ ธวัช ปุณโณทก วอเตอร์ เอฟ เวลลา ฯลฯ นอกจากนี้ยังปรากฏในบทความ ดังเช่น อรรถ นันทจักร และดาร์รัตน์ เมตตาริกานนท์ เป็นต้น

ส่วนงานที่ศึกษาผู้นำในระบอบสังคมนิยมของลาวพบว่ามีน้อยดังเช่นงานเกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน หากเทียบกับการเป็นบุคคลที่ทรงอิทธิพลมากที่สุดในช่วงสองทศวรรษแรกของยุคสังคมนิยมลาว งานในไทยพบว่ามีเพียงงานของ สุธิดา ดันเลิศ เรื่อง *ไกสอน พมวิหาน กับพัฒนาการสังคมนิยมลาว* ระหว่าง ค.ศ. 1975–1986 ซึ่งศึกษาทางด้านบทบาทของท่านไกสอน พมวิหาน เท่านั้น ด้วยเหตุนี้ ศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขงจึงได้เลือกงานของ กิตติศักดิ์ ชินแสง เรื่อง *การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975-2010* เล่มนี้ออกมาตีพิมพ์เผยแพร่ เพื่อจะช่วยเหลือเติมเต็มให้กับงานศึกษาเกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน ในอีกมิติหนึ่ง รวมทั้งงานลาวศึกษาในประเทศไทย

งานของกิตติศักดิ์ ชินแสง เล่มนี้ ได้ฉายภาพให้เห็นถึงปรากฏการณ์การสร้างความทรงจำวีรบุรุษโดยรัฐผู้ที่ครองอำนาจในสังคม โดยมีแนวคิดเรื่องชาติและแนวคิดความทรงจำอยู่เบื้องหลังการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองของ สปป. ลาวในอีกแง่มุมหนึ่ง โดยได้รับอิทธิพลจากงานอาจารย์อีแวนส์ ที่เคยตั้งคำถามไว้ในงานเรื่อง *Politics of Ritual and Remembrance:*

Laos Since 1975 มาต่อยอดและนำเสนอให้เห็นนัยสำคัญของการดำเนินการ
สร้างท่านไกสอน พมวิหาน ให้เป็นวีรบุรุษของ สปป.ลาว ว่ามีที่มาที่ไปอย่างไรและ
เพื่ออะไร ประเด็นนี้จำเป็นต้องทำความเข้าใจอย่างรอบด้าน นอกจากนี้ในงานของ
กิตติศักดิ์ ยังมีจุดเด่นอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจก็คือ การฉายภาพบริบทของ
ธรรมเนียมการสร้างวีรบุรุษในประเทศสังคมนิยมอย่างน้อย 3 ประเทศ ทั้งปรากฏการณ์
การสร้างความทรงจำให้แก่เลนินในสหภาพโซเวียต ปรากฏการณ์การสร้างความ
ทรงจำให้แก่เหมา เจ๋อตงในจีน และปรากฏการณ์การสร้างความทรงจำให้แก่
โฮจิมินห์ในเวียดนามมาร่วมนำเสนอในงานชิ้นนี้ด้วย ทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์
ของงานประเภทนี้ที่น่าสนใจ

กล่าวโดยรวมแล้ว หวังว่างานของกิตติศักดิ์ ชิดแสง เล่มนี้จะมีส่วนช่วย
กระตุ้นและเป็นพลังผลักดันให้นักวิจัยมีการศึกษาต่อยอดในมิติต่างๆ เกี่ยวกับ
ลุ่มน้ำโขงศึกษาต่อไป

รศ. ดร. ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์
บรรณาธิการ

ค

ำนำผู้เขียน

ข้าพเจ้าครุ่นคิดและออกเดินทางบนเส้นทางแห่งการเรียนรู้ ด้วยความสนใจในประเทศเพื่อนบ้านที่ถูกปิดกั้นการรับรู้ด้วยพรมแดนของชาติทุกยุคทุกสมัย การเปิดปริมณฑลในองค์ความรู้ของข้าพเจ้าที่มีความสนใจต่อวงการศึกษาประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจทันทีว่า สิ่งที่เคยรับรู้ที่นั่นช่างมีอยู่อย่างจำกัดนัก คำบอกเล่าผ่านตำราเรียนนั้นคงไม่เพียงพอต่อการอธิบายปรากฏการณ์ที่ชวนให้ตั้งคำถามดังก้อง วนเวียน แทรกอยู่ในทุกช่วงจังหวะของการดำเนินชีวิต

การก้าวร่ำและเดินออกไปสู่วงวิชาการลาวศึกษาครั้งแรก ข้าพเจ้าเปิดมุมมองจากหนังสือชิ้นสำคัญที่เป็นแรงบันดาลใจให้ข้าพเจ้ามีแสงเทียนนำทาง คือ งานเขียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ลาวหลายมิติ ของ รศ.ดร.ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์ ช่วยให้ข้าพเจ้าได้เข้าถึงวิธีการมองปรากฏการณ์การเขียนประวัติศาสตร์ลาวอย่างน่าสนใจ เป็นมากกว่าตำราเรียนประวัติศาสตร์ในห้องเรียนที่จืดชืดยิ่งนัก อีกผลงานหนึ่ง คือ งานเขียนเรื่อง ประวัติศาสตร์ลาว 1779-1975 ของ ศ.สุวิทย์ ธีรศาสตร์ ที่ให้ความคลี่คลายต่อปรากฏการณ์ทางการเมืองลาวในยุคเปลี่ยนผ่านก่อนปฏิวัติประเทศสู่รัฐสังคมนิยมอย่างกระจ่างชัด

ความมั่งคั่งบนเส้นทางคันคว่ำสำหรับข้าพเจ้านั้น เกิดขึ้นเมื่อได้ใคร่ครวญถึงการเดินทางครั้งแล้วครั้งเล่าใน สปป. ลาว กว่า 40 ครั้ง นับจากปี ค.ศ. 2011 กระทั่งสำเร็จการศึกษาในปี ค.ศ. 2015 ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจบริบททางการเมืองของ สปป. ลาว พอประมาณที่จะบอกเล่าเรื่องราวผ่านงานเขียนชิ้นนี้ ซึ่งเป็นประหนึ่งเหมือนการถอดความจากวิทยานิพนธ์เรื่องการสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษของชาติลาว โดยมองผ่านท่านไกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975-2010

เมื่อถึงปลายทางของการทำงานอันยาวนาน ความทรงจำที่ทำให้หวน
ระลึกถึงเสมอมา ยังย้ำชัดให้เห็นว่า ความสุขและความอึดสาหะหอมหวานอบอวน
อยู่เพียงใด

กลางฤดูฝน 2015
กิตติศักดิ์ ชินแสง

งานเขียนชิ้นนี้ขอมอบแด่คุณยายท่อน คำวิจิต
บุพการี คณาจารย์ และเพื่อนมิตรทุกท่าน

ก

ตติกรรมประกาศ

งานชิ้นนี้เสร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลือ และการจุดประกายทางความคิดจากหลายบุคคล ซึ่งไม่อาจเปรียบเปรยกับสิ่งใดได้เลย มีเพียงสิ่งหนึ่งเดียวที่ผู้วิจัยสามารถแสดงออกถึงคำขอบคุณผ่านการบรรจุถ้อยความที่ร้อยเรียง เพื่อระลึกถึงความกรุณาที่มีแก่ผู้วิจัยยิ่งในขณะที่ยังคงศึกษาอยู่ในรั้วมอดินแดง สถานศึกษาที่มอบความอบอุ่นตลอดระยะเวลา 4 ปีเศษ ในที่นี้ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รศ.ดร.ดรรารัตน์ เมตตาริกานนท์ และ อาจารย์ ดร.แก้วตา จันทรานุสรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ที่เป็นทุกอย่างของงานเขียนชิ้นนี้ เป็นทั้งครูและพ่อแม่ผู้ให้กำเนิดทางปัญญา ที่เสียสละทั้งแรงกาย แรงใจ และอดสาหะทุมเทอย่างหนักแก่การให้คำแนะนำเพื่อให้ผู้วิจัยไปสู่ผลสำเร็จ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงแก่ ศ.สุวิทย์ ธีรศาสตร์ และ ผศ.ดร.ธนันท์ บุนวรรธนา ท่านอาจารย์ทั้งสองได้ให้คำแนะนำเพิ่มเติมและให้ความเมตตาในการตรวจแก้ไขงานชิ้นนี้อย่างละเอียด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อ รศ.ศรีศักร วัลลิโภดม รศ.ดร.ฉลอง สุนทราวาณิช และท่านอาจารย์ ดร.เบญจพร ดิขุนทด ที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด เพิ่มพูนความเข้าใจในการมองเห็นปรากฏการณ์และแนวคิดต่อการวิจัยอย่างคลี่คลาย ขอขอบพระคุณท่าน อ.ดร.มณีนมัย ทองอยู่ อ.ดร.กীরติพร จุฑะวิริยะ อ.ดร.จักรพันธ์ ชัดชุมแสง อาจารย์สมใจ ศรีล้ำ และอาจารย์เบญจวรรณ นาราสิัจจ์ ขอขอบคุณเพื่อน สาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ พี่น้องลุ่มน้ำโขงและสังคมวิทยาทุกท่านที่แบ่งปันความสุข และร่วมทุกข์มาตลอดทั้ง พี่เกียงไกร ผาสุตตะ พี่กฤษณะ ทองแก้ว พี่ภูมิชาย คชมิตร พี่สุทธรธรณ อินทรพานิช พี่บงกช เจนชัยภูมิ พี่กฤษดา ลำภู พี่ Le Thi Linh และ บอส ภัชชกร จำปาวงษ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อศูนย์วิจัยพหุลักษณะสังคมลุ่มน้ำโขง ที่ให้การสนับสนุนทุนการทำงานชิ้นนี้ ความดีทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากงานเขียนชิ้นนี้ข้าพเจ้าขอมอบแด่คุณยายท่อน

คำวิชีวิต คุณดาสมบูรณ์ คำวิชีวิต คุณปุ๋เคน ชินแสง คุณย่าสุนีย์ ชินแสง อาจารย์
เกียรติพงศ์ ชินแสง อาจารย์พัฒนาพร ชินแสง ผู้เป็นบิดามารดาของข้าพเจ้า
นางสาวรวงคณา ชินแสง น้องสาวของข้าพเจ้า ตลอดจนนายไพรัตน์ นาชัยฤทธิ์
นางสาวภัสสร นาชัยฤทธิ์ นางสาวจินดารัตน์ คำวิชีวิต นายอรรถพงษ์ ถิ่นเขาน้อย
นางสาวเสาวรส คำวิชีวิต นางสาวลัดดาวัลย์ คำวิชีวิต นางสุนิสา คำวิชีวิต ญาติพี่น้อง
ของข้าพเจ้า ขอขอบคุณมิตร และบุคคลอันเป็นที่รักทั้งหลาย หากงานชิ้นนี้
ขาดตกบกพร่องประการใด ข้าพเจ้ากราบขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้

กิตติศักดิ์ ชินแสง

สารบัญ

หน้า

คำนำบรรณาธิการ	
คำนำผู้เขียน	
คำอุทิศ	
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญตาราง	
สารบัญภาพ	
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
2. คำถามหลักของการวิจัย	4
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
4. ขอบเขตของการวิจัย	4
5. ข้อตกลงเบื้องต้น	5
6. ความหมายหรือนิยามศัพท์เฉพาะ	5
7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	5
8. แนวคิด และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
8.1 แนวคิด และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสร้างชาติ	6
8.2 แนวคิด และงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความทรงจำ	9
8.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดการสร้างชาติกับแนวคิดความทรงจำของทางการ	14
8.4 ผลงานที่ศึกษาเกี่ยวกับไกอซอน พมวิทานในประเด็นต่างๆ	19

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 2 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษ	23
1. การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษของประเทศสังคมนิยม	25
1.1 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับเลนินในสหภาพโซเวียต	25
1.2 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับเหมา เจ๋อตงในจีน	31
1.3 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับโฮจิมินห์ในเวียดนาม	39
2. การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษของชาติลาว	49
2.1 การสร้างวีรบุรุษลาวยุคก่อนสถาปนารัฐสังคมนิยม	49
2.2 การสร้างวีรบุรุษลาวยุคหลังสถาปนารัฐสังคมนิยม	60
บทที่ 3 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน	
ช่วงก่อนอสังกรรม ค.ศ. 1975-1992	75
1. ความสำคัญของท่านไกสอน พมวิหาน ในโครงสร้างทางการเมืองหลังสถาปนารัฐสังคมนิยม	77
2. บริบททางสังคมและอุดมการณ์ทางการเมืองกับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหานช่วง ค.ศ. 1975-1992	82
2.1 ก้าวตามอุดมการณ์สังคมนิยม และรื้อถอนระบอบเดิม	82
2.2 ยุคจินตนาการใหม่	92
2.3 การปรับตัวหลังสหภาพโซเวียตล่มสลาย	99
3. การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน ในช่วงก่อนอสังกรรม ค.ศ. 1975-1992	102
3.1 วรรณกรรมกับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านไกสอน พมวิหาน	102

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2 พิพธิภัณฑ์กับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	117
3.3 อนุสาวรีย์และอนุสรณ์สถานกับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	121
บทที่ 4 การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	
ช่วงหลังอสังกรรม ค.ศ. 1992-2010	127
1. บริบททางสังคมและอุดมการณ์ทางการเมือง ช่วง ค.ศ. 1992-2010	129
1.1 ปัญหาเรื่องความมั่นคงภายในและวิกฤตศรัทธา ความเชื่อมั่นต่ออุดมการณ์สังคมนิยมในลาว	129
1.2 การแบ่งสรรอำนาจและการจัดการปัญหา ความขัดแย้งภายใน	132
2. การสร้างความทรงจำเกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน ช่วงหลังอสังกรรม ค.ศ. 1992-2010	133
2.1 งานวรรณกรรมกับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	135
2.2 พิพธิภัณฑ์กับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	156
2.3 อนุสาวรีย์และอนุสรณ์สถานกับการสร้างความทรงจำ เกี่ยวกับท่านโกสอน พมวิหาน	191
3. การลบความทรงจำบางส่วนในประวัติศาสตร์ สมัยท่านโกสอน พมวิหาน	203

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปลผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	209
1. สรุปลผล	210
1.1 การสรุปลผลความทรงจำเกี่ยวกับวีรบุรุษ ในประเทศสังคมนิยม	210
1.2 บริบท อุดมการณ์ การเมือง เกี่ยวกับการสรุปลผลความทรงจำ ของท่านโกสอน พมวิทาน ค.ศ. 1975-2010	211
1.3 การสรุปลผลความทรงจำเกี่ยวกับ ท่านโกสอน พมวิทาน ค.ศ. 1975-2010	213
1.4 การลบลความทรงจำบางส่วนในประวัติศาสตร์ สมัยท่านโกสอน พมวิทาน	216
2. อภิปรายผลการวิจัย	218
3. ข้อเสนอแนะ	221
3.1 ข้อเสนอแนะเชิงปรากฏการณ์	221
3.2 ข้อเสนอแนะในเชิงแนวคิด	222
บรรณานุกรม	223
ชีวประวัติย่อของท่านโกสอน พมวิทาน	237
ประวัติและผลงานของผู้เขียน	241

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางแสดงพื้นที่ปลดปล่อยของลาวฝ่ายซ้ายระหว่าง ค.ศ. 1954-1975	52
ตารางที่ 2 ตารางแสดงผลงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับ ท่านไกสอน พมวิหาน ค.ศ. 1975-1992	103
ตารางที่ 3 ตารางแสดงรายชื่องานวรรณกรรมเกี่ยวกับ ท่านไกสอน พมวิหาน ที่ตีพิมพ์ขึ้นใน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวช่วง หลังอสังกรรม (หลัง ค.ศ. 1992)	135
ตารางที่ 4 ตารางแสดงการเปลี่ยนชื่อพิพิธภัณฑ	156

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 1	สุสาน วลาดิมีร์ อิลลิช เลนิน ณ กรุงมอสโก	28
ภาพที่ 2	ร่างวลาดิมีร์ อิลลิช เลนิน	28
ภาพที่ 3	พิพิธภัณฑวลาดิมีร์ อิลลิช เลนิน ณ มอสโก	29
ภาพที่ 4	อนุสาวรีย์เต็มตัวของวลาดิมีร์ อิลลิช เลนิน	30
ภาพที่ 5	อนุสาวรีย์ครึ่งตัวของวลาดิมีร์ อิลลิช เลนิน	30
ภาพที่ 6	หอรำลึกประธานเหมา เจ๋อตง	37
ภาพที่ 7	รูปภาพประธานเหมา เจ๋อตง ถูกนำมาติดตั้ง หน้า จื่อ จิ้น เมือง หรือพระราชวังต้องห้าม	37
ภาพที่ 8	อนุสาวรีย์ประธานเหมา เจ๋อตง	38
ภาพที่ 9	รูปปั้นประธานเหมา เจ๋อตง ในอิริยาบถต่างๆ	38
ภาพที่ 10	สุสานโฮจิมินห์ ณ จัตุรัสบาคิงห์ กรุงฮานอย	46
ภาพที่ 11	พิพิธภัณฑโฮจิมินห์ ณ กรุงฮานอย ตั้งอยู่ใกล้จัตุรัสบาคิงห์กรุงฮานอย	47
ภาพที่ 12	รูปปั้นเต็มตัวของประธานโฮจิมินห์ตั้งอยู่ภายในพิพิธภัณฑโฮจิมินห์	47
ภาพที่ 13	อนุสาวรีย์ประธานโฮจิมินห์ ที่บ่งบอกถึงญาติผู้ใหญ่ที่ชาวเวียดนามเรียก “ลุงโฮ”	48
ภาพที่ 14	รูปภาพในตราไปรษณีย์ (ภาพซ้าย) รูปปั้นครึ่งตัวประธานโฮจิมินห์ (ภาพกลาง) อนุสาวรีย์ประธานโฮจิมินห์ (ภาพขวา)	48
ภาพที่ 15	แผนที่แสดงเขตปลดปล่อยพงสาลีและซำเหนือ	51

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 16 ภาพหนังสือแบบเรียนภาษาลาวชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในสมัยรัฐบาลราชอาณาจักร	53
ภาพที่ 17 พระบรมฉายาลักษณ์พระเจ้าสีสว่างวัดทะนา	54
ภาพที่ 18 ภาพเจ้าสุพานูงและบทกลอนเรื่องรักลึงสุพานูง	55
ภาพที่ 19 หนังสือแบบเรียนวิชาคุณสมบัติชั้นมัธยมศึกษาปี 1	57
ภาพที่ 20 ภาพปกหนังสือที่รวบรวมคำกล่าวสุนทรพจน์ ของท่านโกสอน พมิวิหาน เกี่ยวกับแนวนโยบาย ด้านการศึกษาตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1974	57
ภาพที่ 21 ภาพที่แสดงในหอพิพิธภัณฑน์แห่งชาติ	63
ภาพที่ 22 ภาพหนังสือพิมพ์เสียงประชาชนรายงานข่าวศาล ตัดสินโทษประหาร	64
ภาพที่ 23 อนุสาวรีย์พระเจ้าไชเชษฐาธิราชและอนุสาวรีย์เจ้าฟ้าจ๋ม	66
ภาพที่ 24 อนุสาวรีย์เจ้าอนุวง ณ สวนเจ้าอนุวง นครหลวงเวียงจันทน์	68
ภาพที่ 25 ภาพประชาชนในเมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ชูป้ายบรรดาผู้ฝ่ายซ้ายเดินขบวนเชิดชูผู้นำปฏิวัติ	73
ภาพที่ 26 ผังความสัมพันธ์ในโครงสร้างอำนาจของสาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว	80
ภาพที่ 27 โครงสร้างรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	81
ภาพที่ 28 โครงสร้างพรรคประชาชนปฏิวัติลาว	81
ภาพที่ 29 ธงชาติ	84

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 30 ตราสัญลักษณ์ประเทศลาว	84
ภาพที่ 31 เงินกีบ	85
ภาพที่ 32 ภาพเงินเหรียญของระบอบสังคมนิยมที่ปรากฏ สัญลักษณ์ใหม่ของประเทศ	86
ภาพที่ 33 ภาพพรรคต่อต้านพฤติกรรมภัยสังคม ขับรถชิง	87
ภาพที่ 34 ผลงานเรื่อง คำปราศรัยของสหายไกสอน พมวิหาน ที่กองประชุมบำรุงพนักงานการศึกษาทั่วประเทศปี 1978	105
ภาพที่ 35 ผลงานของท่านไกสอน พมวิหาน เรื่อง 5 ปี มหาชัยบนเส้นทางก้าวขึ้นสังคมนิยม	109
ภาพที่ 36 ผลงานเรื่อง ไกสอน พมวิหาน นิพนธ์เลือกเฟ้น เล่ม 1 เกี่ยวกับการปฏิวัติชาติ	110
ภาพที่ 37 ผลงานเรื่อง ประเทศลาวกำลังก้าวขึ้นบนเส้นทางอันสว่างงาม ของยุคสมัย	111
ภาพที่ 38 หนังสือเรื่องไกสอน พมวิหาน ลูกของประชาชน	112
ภาพที่ 39 รูปท่านไกสอน พมวิหาน ประกาศก่อตั้งกองราชวงศ์	115
ภาพที่ 40 รูปท่านไกสอน พมวิหาน กล่าวรายงานในวันสถาปนา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ. 1975	116
ภาพที่ 41 เจ้าสุพานูง และบรรดาผู้นำ วังพวงมาลาเพื่อแสดง ความรู้บุญคุณต่อนักบริณามเนื่องในวันเฉลิมฉลอง วันชาติ ณ บริเวณธาตุหลวง นครหลวงเวียงจันทน์	123

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 42 อนุสาวรีย์นักรบนิรนาม ณ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	124
ภาพที่ 43 ถ้ำไกสอน พมวิหาน ณ เมืองเวียงไซ	125
ภาพที่ 44 บ้านพัก (เย็น) บริเวณหน้าถ้ำท่านไกสอน พมวิหาน เป็นที่พักในระหว่างเคลื่อนไหวยุทธพลต่อประเทศ ณ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน	126
ภาพที่ 45 บ้านพัก (เย็น) บริเวณหน้าถ้ำท่านไกสอน พมวิหาน	126
ภาพที่ 46 วารสารอรุณใหม่ ฉบับพิเศษ	138
ภาพที่ 47 หนังสือเรื่อง ชีวิตและภารกิจอันยิ่งใหญ่ ของประธานไกสอน พมวิหาน วีรบุรุษของชาติลาว	141
ภาพที่ 48 หนังสือเรื่อง เรื่องจริงที่น่าประทับใจเกี่ยวกับ ลุงไกสอน พมวิหานและผู้นำบางท่าน	145
ภาพที่ 49 รูปท่านไกสอน พมวิหาน ประกาศสร้างตั้งกองทัพลาวอิสระ	151
ภาพที่ 50 แบบเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	156
ภาพที่ 51 บรรดาเหรียญชัย ที่ท่านไกสอน พมวิหาน ได้รับจากภายในและต่างประเทศ	173
ภาพที่ 52 ภาพท่านไกสอน พมวิหาน เป้าแคนลาว	175
ภาพที่ 53 ด้านหน้าหอพิพิธภัณฑ์ไกสอน พมวิหาน	177
ภาพที่ 54 รูปปั้นเต็มตัวประธานไกสอน พมวิหาน	178
ภาพที่ 55 ด้านหน้าของหอพิพิธภัณฑ์แห่งชาติ	180
ภาพที่ 56 คำปราศรัยของท่านไกสอน พมวิหาน	181
ภาพที่ 57 ด้านหน้าหอพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์กองทัพประชาชนลาว	185

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 58 ภาพของประธานไกสอน พมวิหาน และประธานสุพานวงที่จัดแสดงใน หอพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์กองทัพประชาชนลาว	185
ภาพที่ 59 พื้นที่จัดแสดงบริเวณโดยรอบของหอพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ กองทัพประชาชนลาว	186
ภาพที่ 60 ท่านไกสอน พมวิหาน ออกแรงงานร่วมกับประชาชน ณ นครหลวงเวียงจันทน์	187
ภาพที่ 61 ท่านไกสอน พมวิหาน เยี่ยมเยือนประชาชน ณ เมืองเชียงค้อ ค.ศ. 1980	188
ภาพที่ 62 ด้านหน้าของหอพิพิธภัณฑ์ป้องกันความสงบประชาชน	189
ภาพที่ 63 รูปปั้นครึ่งตัวของประธานไกสอน พมวิหาน	190
ภาพที่ 64 อนุสาวรีย์นักรบนิรนาม ณ บริเวณสนามหลวง นครหลวงเวียงจันทน์	192
ภาพที่ 65 รูปประธานไกสอน พมวิหาน ถูกบรรจุบนตัวอนุสาวรีย์ นักรบนิรนาม ณ บริเวณสนามหลวงนครหลวงเวียงจันทน์	193
ภาพที่ 66 อนุสาวรีย์ประธานไกสอน พมวิหาน ณ บริเวณด้านหน้า หอพิพิธภัณฑ์ ไกสอน พมวิหาน นครหลวงเวียงจันทน์ แขวงเวียงจันทร์	195
ภาพที่ 67 เครื่องสักการะของนักศึกษาอนุปริญญา วิทยาลัยปากป่าสักแห่งชาติ	196

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 68 อนุสาวรีย์ประธานไกสอน พมวิหาน ณ เมืองไกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต	196
ภาพที่ 69 อนุสาวรีย์ประธานไกสอน พมวิหาน ณ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน	197
ภาพที่ 70 สวนสาธารณะประธานไกสอน พมวิหาน และอนุสาวรีย์ครึ่งตัวของประธานไกสอน พมวิหาน	198
ภาพที่ 71 อนุสาวรีย์ครึ่งตัวของประธานไกสอน พมวิหาน ณ ห้องการ แขวงสาละวัน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	198
ภาพที่ 72 อนุสาวรีย์ครึ่งตัวของประธานไกสอน พมวิหาน ณ ห้องการ มหาวิทยาลัยสะหวันนะเขต แขวงสะหวันนะเขต	199
ภาพที่ 73 อนุสรณ์สถานประธานไกสอน พมวิหาน ตั้งอยู่ที่บริเวณหลัก 6 ด้านทิศตะวันออกของกำแพงนคร บ้านสิวิไล เมืองไซทานี นครหลวงเวียงจันทน์	200
ภาพที่ 74 บริเวณภายในบ้านพักประธานไกสอน พมวิหาน ปัจจุบันพรรคฯ และรัฐบาลได้จัดทำให้เป็นเขตอนุสรณ์สถาน ประธานไกสอน พมวิหาน	201
ภาพที่ 75 เขตอนุสรณ์สถานประธานไกสอน พมวิหาน ณ เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน	202
ภาพที่ 76 พื้นที่จัดแสดงในเขตอนุสรณ์สถานถ้าไกสอน พมวิหาน เมืองเวียงไซ แขวงหัวพัน	202
ภาพที่ 77 อนุสรณ์สถานประธานไกสอน พมวิหาน เมืองไกสอน พมวิหาน แขวงสะหวันนะเขต	203